

NASA/ESA/IRAF/Citich

Ülker Sahnede

Ülker ya da namıdiğer Yedikızkardeşler, gökyüzüne biraz olsun bakan herkesin dikkatini çeken bir yıldız kümesi. Küme, kasım ayında havanın kararmasıyla birlikte tam doğru ufkunun üzerinde belirir. Bu nedenle kümeyi yaklaşan kış mevsiminin habercisi olarak düşünebiliriz. Gökyüzünün en parlak kümesi olan Ülker, gökyüzünde yaklaşık 4 dolunay çapında bir alan kaplar.

Ülker bir açık yıldız kümesi. Bu kümeler genç yıldızlardan oluşur. Yaşlı yıldızlardan oluşan açık kümelere rastlanmamasının nedeni, kümeyi oluşturan yıldızların zamanla, birkaç yüz milyon yıl içinde, birbirlerinden uzaklaşıp dağılmasıdır.

Çok genç yıldızlardan oluşan kümeleri oluşturan bulutsular, genellikle kümenin yıldızları çevresinde varlığını sürdürür. Bulutsular, kümedeki yıldızları oluşturan gazın arta-

kalan hammaddesini içerir. Yıldızların ışınımı dışı doğru bir basınç oluşturarak zamanla çevrelerindeki bulutsuyu dağıtır. Ülker'i oluşturan yıldızların çevresindeki bulutsu, çıplak gözle olmasa da bir dürbünle bakıldığında fark edilebilir. Bulutsu, özellikle uzun poz süreli fotoğraflarda çok belirgin çıkar.

Ülker geçmişte çeşitli söylencelere konu olmuş. Kümedeki parlak yıldızlar günümüzde de Yunan mitolojisinden gelen adlarıyla anılıyorlar: Alcyone, Merope, Electra, Maia, Taygeta, Celeano ve Sterope. Kümedeki parlak yıldızlardan Atlas bu yedi kız kardeşin babası, belli belirsiz görünen Pleione ise annesidir.

Birçok gözlemci, Ülker'i küçük bir kepçeye, Büyük Ayı'nın minyatür haline benzeter. Kepçenin sapını oluşturan yıldız Atlas, onun hemen yanında bulunan daha sönük yıldızsa Pleione'dir. Anne Pleione, Atlas'a göre belirgin biçimde sönüktür; bu nedenle ışık kirliliğinin yoğun olduğu yerlerden çıplak gözle görülemeyebilir.

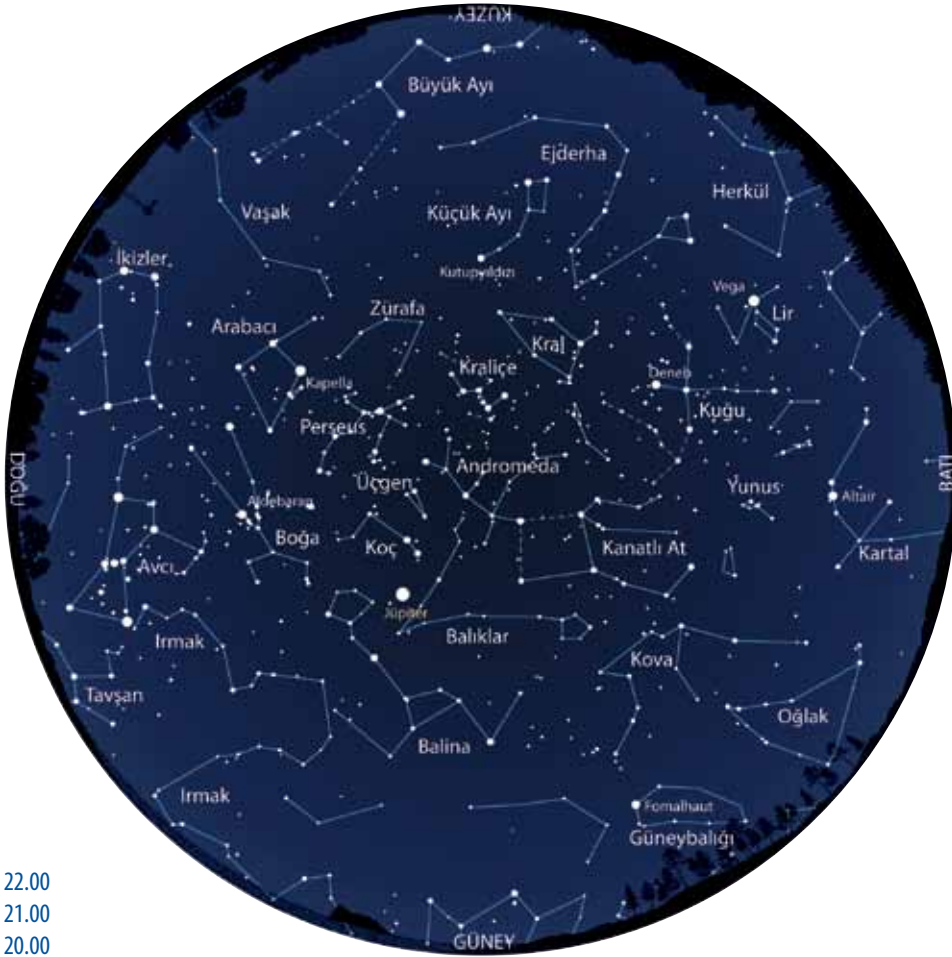
Pleione bir değişen yıldızdır. Yani parlaklığı zaman içinde değişir. Çok hızlı döndüğünden zaman zaman uzaya madde fırlatır ve

bu sırada parlaklığı biraz arttıktan sonra düşer. Nitekim tarihi kayıtlarda bu yıldızın bazen gözden kaybolduğu yazılıdır. Yıldızın parlaklığı en son 1972 - 1986 yılları arasında değişim göstermişti.

Alp Akoğlu

Ülker bu sıralar doğu ufku üzerinde bu şekilde görülüyor. Ağustos 2007'de çekilen bu fotoğrafta Ülker'in altında Mars görülüyor. Mars şu anda burada değil. Ancak Ülker'in altında Boğa'nın yan duran V şeklindeki başını ve onun en parlak yıldızı Aldebaran'ı her yılın bu zamanı akşam gökyüzünde, doğu ufku üzerinde görebilirsiniz.

08 Kasım

Ay enöte konumunda

09 Kasım

Jüpiter ile Ay yakın görünümde (akşam)

10 Kasım

Mars ile Regulus yakın görünümde (sabah)

17 Kasım

Aslan göktaşı yağmuru

19 Kasım

Mars ile Ay yakın görünümde (sabah)

22 Kasım

Satürn, Ay ve Spika yakın görünümde (sabah)

1 Kasım 22.00
15 Kasım 21.00
30 Kasım 20.00

Kasım'da Gezegenler ve Ay

Merkür ay boyunca akşam gökyüzünde olsa da ufuktan yeterince yükselmediği için görülmesi çok zor.

Venüs ayın başlarında Merkür'le yakın konumda ve ufka çok yakın konumda olduğundan görülmesi çok zor. Deneyimli gözlemciler ayın sonunda gezegeni güneybatı ufku üzerinde bulmayı deneyebilir.

27 Kasım'da Venüs Ay'ın sağ altında yer alacak. Bu, gezegeni görebilmek için iyi bir fırsat.

Aslan Takımyıldızı'nda bulunan ve geceyarısı doğan **Mars**, gündeğümüne kadar gökyüzünde. Dünya'ya yaklaştığı için parlaklığı da giderek artan gezegen 10 Kasım'da Regulus, 19 Kasım'da da Ay ile yakın konumda olacak.

Jüpiter, Ay'dan sonra gecenin en parlak gök cisimi. Gezegen hava karardıktan sonra doğu ufku üzerinde tüm görkemiyle

parlıyor. 9 Kasım'da dolunay evresindeki Ay'la yakın görünecek gezegen, ay sonuna doğru Güneş doğmadan yaklaşık 2,5 saat önce batmış olacak.

Sabah gökyüzüne geçen **Satürn**'ü

görmek için ayın ortalarından sonra sabaha karşı doğu ufku bakmak gerekiyor.

Ay 2 Kasım'da ilkdördün, 10 Kasım'da dolunay, 18 Kasım'da sondördün, 25 Kasım'da yeniay hallerinde olacak.